

עוד מערכה בלבנון: נתיב לשלום?

אסף אוריון | 5 במארס, 2026 | גיליון 2107

העימות המחודש יוצר הזדמנות לא רק לפגוע קשות בחזבאללה וביכולותיו הנותרות, אלא אולי אף לקדם פריצת דרך דיפלומטית בין ישראל ללבנון. את המערכה הצבאית יש לעצב במחשבה תחילה על אופק השלום.

בליל 1-2 במארס תקף חזבאללה את ישראל בהנחיית משמרות המהפכה של איראן, והצית מערכה צבאית חדשה בלבנון. בתגובה הצהיר הרמטכ"ל אייל זמיר שצה"ל יפעל להסיר את איום חזבאללה ולפרקו מנשקו, אולם ההקשר האסטרטגי הנוכחי מגלם הזדמנות גדולה יותר - לקדם שינוי טקטוני בלבנט - שבמרכזו הסכם שלום - בחסות הנשיא טראמפ, ונתיב מדיני מוסכם לביטחון ישראל ולבנון.

לחימה מחודשת

בליל 1-2 במארס שיגר חזבאללה רקטות וכטב"מים לעבר צפון ישראל, ונטל [אחריות](#) רשמית לכך, כ"נקמה על הריגתו של המנהיג העליון באיראן, עלי ח'מנאהי, ובהגנה על לבנון ועמה מהתוקפנות".

מאז תקפה ישראל מאות מטרות ברחבי לבנון, כולל בביירות, הודיעה על יציאה למתקפה והזהירה תושבים להתפנות מדרום לבנון, עד נהר הליטאני, ובהמשך גם מרובע הדאחיה בביירות. עוד קודם לכן גייסה ישראל יותר ממאה אלף אנשי מילואים בכלל הגזרות ובהמשך תגברה את כוחותיה בדרום לבנון, כהגנה קדמית על יישובי הצפון. סביר מאוד שבקרוב תצא ישראל למבצעים קרקעיים נרחבים בדרום לבנון, לפחות.

מפקד פיקוד הצפון הודיע שחזבאללה נפל למארב אסטרטגי. הרמטכ"ל מזהה לישראל הזדמנות לממש את תכנית המערכה שהכין צה"ל, להנחיל לחזבאללה מכה הרסנית ולהסיר מישראל את האיום מלבנון, לאחר שממשלת לבנון וצבאה לא עשו כן. נראה שישראל החליטה, בתיאום עם ארצות הברית, לנצל את תקיפת חזבאללה עליה ל"השלמת העבודה" מהמלחמה שהסתיימה בנובמבר 2024.

ממשלת לבנון מצידה [החליטה](#) לאסור את כלל הפעילויות הצבאיות והביטחוניות של חזבאללה, לחייבו למסור את נשקו ולהסתפק בפעילות פוליטית בלבד, אולם נמנעה מלהוציא את הארגון מחוץ לחוק. ראש הממשלה נואף סלאם גינה את שיגור הרקטות מלבנון לישראל, המפר את סמכות המדינה להחליט על מלחמה ושלום ומערער את מעמדה. הממשלה הורתה לגופי הביטחון למנוע שיגורים נוספים ולעצור את המעורבים, ואת צבא לבנון ליישם את [התכנית](#) להחרמת נשק מצפון לליטאני. הממשלה גם הביעה נכונות מלאה לחידוש המו"מ עם ישראל, בהשתתפות אזרחית ובחסות בינלאומית. ב-5 במרץ החליטה לבנון גם לאסור על פעילות משמרות המהפכה בלבנון, ולבטל את הפטור מויזה לאזרחי איראן.

העיתון [אלאח'באר](#), המקורב לחזבאללה, פרסם כי ראש הממשלה והנשיא דרשו ממפקד צבא לבנון, התומך בהבנות ובתיאום עם חזבאללה ומתלונן על מחסור במשאבים, לממש במהירות את תכנית

הפירוק מנשק, "בכל האמצעים". הנשיא עון אף הנחה את הצבא להימנע מלהתעמת עם ישראל אם תפלוש ללבנון. בשטח, פינה צבא לבנון עמדות סמוכות לגבול ישראל, והציב מחסומים בעומק למניעתה של תנועת נשק וחמושים דרומה.

הקשר חדש, פוטנציאל חדש

"אינך יכול להיכנס לאותו נהר פעמיים", אומר הפתגם, והמצב החדש הוא יותר מאשר המשך מלחמת 2024 מהמקום שנפסקה, או רק הזדמנות להשלים במערכה צבאית את פירוק חזבאללה מנשקו. זהו הקשר ייחודי חדש, המגלם הזדמנויות חדשות.

המשטר באיראן נלחם כעת על חייו. ארצות הברית וישראל פועלות בתיאום הדוק, מדינית וצבאית. הנשיא הסורי אלשרע עוין לאיראן, לחזבאללה ולציר השיעי, קשוב לארצות הברית ומשלים עם פעילות חיל האוויר הישראלי בשמי סוריה, בדרך לאיראן. מנדט יוניפי"ל יסתיים בסוף 2026, ופינוי כוחותיו מלבנון מתוכנן ל-2027. מספר מדינות מערביות, ואף האו"ם עצמו, בוחנים דרכים להמשך נוכחות כוחותיהם בלבנון לאחר פיזור יוניפי"ל.

מתחילת המלחמה שיגר המשטר באיראן טילים וכטב"מים לעבר רוב מדינות המפרץ, ירדן ואף טורקיה ואזרביג'אן – לעבר בסיסי צבא ארצות הברית וגם תשתיות אנרגיה ומטרות אזרחיות, וכך הביא לליכוד השורות ביניהן. חזבאללה שיגר כטב"מים לבסיס בריטי בקפריסין, ויש סימנים להתגייסות אירופאית להגנה נגד איראן.

בזירה הפנימית בלבנון, חזבאללה נמצא בשפל היסטורי וניצב מול ממשלה שמעוניינת לפרקו מנשקו ולבסס מונופול ממשלתי על הנשק. אפילו בעלת בריתו, תנועת "אמל", הזדעזעה מהחלטותיו של הארגון, לאחר שהתחייב להימנע מהסלמה, ונציגיה בממשלה תמכו בהחלטות נגדו והותירו אותו מבודד מתמיד. יכולתו להרתיע את צבא לבנון והממשלה באיומי מלחמת אזרחים ובהתנקשויות נגד יריביו, פחתו. זרימת המשאבים שלו נפגעת מהיחלשות איראן, פטרוניתו. הבחירות בלבנון הן הזדמנות להחלשה נוספת של חזבאללה בממד הפוליטי, שאותה ניתן יהיה לתרגם גם לממד הבטחוני. הבחירות, שנועדו למאי, [נדחו](#) בימים האחרונים.

ההקשר הנוכחי מציע הזדמנות אסטרטגית לשינוי משמעותי במצב העניינים באזור, מעבר להישגים הצבאיים הישירים. נקודת המפתח היא לקדם בעקבות המבצעים הצבאיים מהלכים מדיניים אפקטיביים לשימור ההישגים, להרחבתם ולמיסודם.

נראה שגם ישראל כבר מזהה כעת יותר מאשר הזדמנות "להשלים את העבודה" – ואינה מסתפקת בפגיעה קינטית ישירה ביכולת הצבאית שנותרה לחזבאללה – מפקדים, מפקדות, מפעלי ייצור, מחסני נשק, וריכוזי פעילים – תוך העמקת הרס תשתיות הטרור מעבר לכפרים שנחרבו ב-2024.

בין המטרות שהותקפו ביממות האחרונות נכללים גם סניפי "אלקראצ' אלחסן", ארגון הכספים של חזבאללה, וגופי התקשורת שלו, טלוויזיית אלמנאר ורדיו נור. תקיפות אלה משקפות מטרות מלחמה שאפתניות יותר מאשר הסרת האיום הצבאי בלבד – החלשה מערכתית של ארגון חזבאללה, כולל בהיבטי הפיננסים והתעמולה שלו. פגיעה ישירה בשארית כוחותיו ולחץ צבאי ישיר יכולים לשפר את סיכויי המימוש בעתיד של סידורי הביטחון והסכם הפסקת האש. בצל קריסתו של הציר האיראני, נוצר פתח לניצול הצלחה אסטרטגית-מדינית בלבנון.

המלצות למדיניות

המערכה שהחלה לאחרונה בלבנון היא הזדמנות לשינוי מערכתי באזור – ביטחוני, פוליטי, כלכלי ומדיני - וכדי לקדמו יש להקדים ולעצב אותה בתיאום הדוק בין השחקנים תוך סנכרון המאמצים הצבאיים והדיפלומטיים.

בתחום המדיני

הפוטנציאל הגדול ביותר כעת הוא למנף את המלחמה הנוכחית כדי לקדם תהליך שיוביל להסכם שלום בחסות הנשיא טראמפ, שיכונן יחסי שלום בין ישראל ללבנון וימסד את הסדרי הביטחון ביניהן, כשבמרכזם ריבונות המדינה והמונופול שלה על נשק.

את השיחות הצבאיות בין ישראל ללבנון יש לפתח למו"מ דיפלומטי-מדיני ישיר בחסות ארצות הברית, בתמיכת מדינות המפרץ ומדינות מערביות רלבנטיות. נקודת הפתיחה של שיחות מדיניות אלה יכולה להיות השיחות הצבאיות שיתקיימו לתיאום סיום סידורי הביטחון, והיערכות הצבאות בעקבות המערכה.

את החלל שיווצר בעקבות המלחמה בשל היחלשותה של איראן והשפעתה בלבנון, חשוב שימלאו מדינות המפרץ. צירוף לבנון למסגרת 'הסכמי אברהם' תוכל לענות לצרכי הצדדים בתחומי אנרגיה ומים, וגם בסידורי תחבורה אזוריים מתקדמים, כגון במסגרת IMEC. כל סיוע ללבנון יש להתנות ברפורמות ובמאמצים נגד מיליציות.

חזבאללה ניצל במשך שנים את "חוות שבעא" כעילה להצדקת "ההתנגדות", והשפעת וושינגטון על דמשק מאפשרת לשלול עילה זו, ליישב מחלוקות גבול בין המדינות, ולקדם בעזרת סוריה הסדרים לאבטחת גבולות, שימנעו בעתיד הברחות נשק ללבנון, ובנפרד גם סידורי ביטחון יציבים בגולן.

בתחום הפוליטי-אזרחי

התקדמות מדינית מחייבת שינוי פוליטי בלבנון, כולל בבחירות הבאות. החלטת חזבאללה לתקוף שוב את ישראל ולגרור את לבנון למלחמה נוספת איתה, הפעם בשירות מפורש של איראן ומשטר הטרור שלה, תפגע במעמדו בלבנון ובסיכויי האלקטורליים. על ישראל ושותפיה להגביר את מערכת הלחצים עליו, פיננסית, פוליטית וחוקית, ולחזק נגדו את יריביו, בחכמה וברגישות.

כמו כן יש לקדם רפורמות מנהליות ופיננסיות, כדי ליבש את מקורות המימון של חזבאללה, ולהציע לאוכלוסייה השיעית חלופות חברתית, כלכלית ופוליטית לאלה שמציע הארגון עד היום.

את שיקום כפרי הדרום, ולחלופין החלפתם באזורי פיתוח כלכלי, יש להתנות בפירוזם המלא ובמניעת שיקומם הצבאי על ידי חזבאללה בעתיד.

על לבנון להסיר את החקיקה האוסרת מגעים בין לבנונים לישראלים. מנגד, יש להגביל את מאמצי השפעתה הרעה של איראן בלבנון – באמצעים חוקיים, כלכליים, וביטחוניים.

בתחום הצבאי-ביטחוני

בעת ניהול המערכה הצבאית, לנגד עיני ישראל צריך לעמוד האופק המדיני שלאחריה – מציאות ביטחונית ומדינית משופרת, סידורי ביטחון אפקטיביים ויציבים, ובשאיפה - הסכם שלום בר קיימא.

המבצעים הצבאיים צריכים לפגוע בגורמים המאיימים, אך להימנע מפגיעה בשותפים אפשריים לשלום. את המאמצים ההתקפיים יש למקד בחזבאללה, בחמאס ובארגוני טרור אחרים, ולהימנע ככל האפשר מפגיעה בצבא לבנון וביריבי חזבאללה, וכן מהרס תשתיות אזרחיות ולאומיות שאינן תומכות במאמץ האויב הצבאי.

מנגד, חשוב שצבא לבנון ימנע מלהתערב בלחימה נגד צה"ל, וניכר שהנשיא עון מבין זאת היטב. [אלאח'באר](#) מדווח כי ראש "מנגנון היישום" האמריקאי, מפקד צבא היבשה של סנטקו"ם, הצהיר שעל צבא לבנון לסגת לעומק 15 ק"מ מהגבול. נציגי סנטקו"ם בפיקוד הצפון יוכלו לסייע במימוש ההבנות השקטות בין הצדדים.

על ארצות הברית ללחוץ על ממשלת לבנון להורות על מימוש בפועל של מונופול הנשק בידי המדינה ועל פירוק כלל המיליציות והארגונים החמושים, כולל חזבאללה והארגונים הפלסטינים. על תכנית הביצוע לכלול אבני דרך מחייבות ומדדי ביצוע ברורים, תיעוד שיטתי של החרמת נשק, השמדתו ומניעת זליגתו חזרה לידי גורמים בלתי מורשים.

בעת שצה"ל תוקף, על צבא לבנון לממש את החלטת ממשלתו, למנוע את פעילותו ויכולתו הצבאית האסורה של חזבאללה וארגוני הטרור, ולהרחיב את שליטתו בגבול עם סוריה ובאזורים אחרים שבהם יש גורמים חמושים בלתי מורשים, כגון במחנות הפליטים.

כל האתרים הצבאיים שיוסקפו על ידי צה"ל נדרשים לטיהור על ידי צבא לבנון, תוך אימות על ידי צבא ארצות הברית. כוחות יוניפיל, לצד צבאות מערביים מוסכמים, יוכלו להשתלב ולסייע בפירוק נשק אסור, בהסכמת ביירות, ירושלים, וושינגטון והבירות הרלבנטיות.

לאחר הלחימה חשוב יהיה לשמר ולהעמיק את הישגי צה"ל באמצעות צבא לבנון ומנגנון היישום, בכל רחבי לבנון.

את התמיכה הבינלאומית בצבא לבנון יש למקד ביכולותיו הרלבנטיות לפירוק מנשק, לאבטחת גבולות וללוחמה בטרור, ואת הסיוע לו יש להתנות במילוי משימות הפירוק וביישום התכנית לכך בפועל.

המאמר [פורסם](#) לראשונה באנגלית במכון וושינגטון למדיניות המזרח הקרוב.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט